

Enskild motion

Motion till riksdagen 2017/18:465

av **Lars-Arne Staxäng m.fl. (M)**

Villkoren för äldre på arbetsmarknaden

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att förbättra äldres villkor och möjligheter på arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att återställa nivån på den särskilda löneskatten för personer som är 65 år eller äldre, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Det senaste decenniet har antalet och andelen över 65 år som arbetar vidare i Sverige ökat, vilket är mycket positivt. Trots finanskrisen har antalet sysselsatta som passerat 65-årsdagen ökat med över 100 000 personer mellan åren 2005 och 2015. En hel del arbetar vidare som anställda men gruppen äldre utmärks också av en stor andel egenföretagare. Trots denna glädjande utveckling finns en rad hinder på arbetsmarknaden för äldre, såsom negativa attityder, onödig förtida pensionering och regeringens höjning av den särskilda löneskatten.

Flera internationella undersökningar visar tyvärr att det i Sverige finns betydande negativa stereotyper gentemot äldre och deras arbetsförmåga. Många äldre som vill fortsätta jobba möts av motstånd från arbetsgivaren och samhället. Äldre arbetslösa är bland dem som har svårast att hitta ett nytt jobb. Sverige införde också som sista land i EU en lag som förbjuder diskriminering av äldre på arbetsmarknaden. Då denna lagstiftning är relativt ny och med tanke på de existerande attityderna gentemot äldre i arbetslivet bör Sverige göra mer för att bli bättre på att ta vara på äldres kompetens och erfarenhet.

Studier från USA visar att delstater med en hårdare lagstiftning mot åldersdiskriminering också har en högre sysselsättning bland äldre. Sannolikt bör en förstärkt lagstiftning mot åldersdiskriminering i arbetslivet även i Sverige kunna få bukt med de negativa attityder som finns mot äldre och höja sysselsättningen i samma grupp.

Det ska inte förglömmas att problemet handlar om attityder från arbetsgivare och samhället i stort.

Idag är äldre friskare och lever längre än tidigare generationer, och en hel del vill och kan jobba vidare hellre än att pensionera sig i förtid. En undersökning bland arbetsgivare gjord i trettioåttio länder visar att var femte arbetsgivare har någon form av strategi för att behålla äldre arbetskraft, i detta fall människor över 50 år. Men Sverige hamnar i botten: åtta procent av svenska arbetsgivare hade en sådan strategi och fyra procent hade en strategi för att stärka kompetensbristen genom att anställa äldre. Det är därför angeläget att staten skulle kunna ge incitament till de företag i Sverige som utarbetar strategier för att behålla och rekrytera äldre människor.

Det finns i sammanhanget olika lösningar för en alltför tidig pension som en hel del svenska företag emellanåt använder sig av. Enligt en undersökning använder sig cirka hälften av alla större företag i landet av någon form av avgångspensionslösningar, inte sällan inom det offentliga. Det är oacceptabelt att Sverige pensionerar bort kompetenta och arbetsföra personer på grund av ålder. Särskilt inom det offentliga bör man föregå med gott exempel och inrikta sig på att få äldre att stanna kvar i arbetslivet om de vill, istället för det motsatta.

Enligt flera svenska undersökningar skulle uppemot var fjärde pensionär kunna tänka sig att gå tillbaka till arbetslivet om goda möjligheter till detta fanns och ungefär lika många menar att de hade kunnat tänka sig att jobba kvar om attityderna mot äldre var mindre negativa. I en EU-jämförelse arbetar redan en betydande andel 65-plussare idag i Sverige, det är viktigt både för den enskilde och för samhället i stort. Att få fler seniorer att stanna kvar på arbetsmarknaden bör uppmuntras.

Regeringen har själv konstaterat att det behövs fler som arbetar högre upp i åldrarna. Ändå har samma regering genomfört en höjning av den särskilda löneskatten för personer över 65 år. Det gör det dyrare att anställa personer över 65 år. Särskilt kännbar är skattehöjningen för egenföretagare som passerat 65 år. En höjd löneskatt är kontraproduktiv för att nå målet om att fler ska jobba vidare. Att höja löneskatten skickar dessvärre en tydlig signal till äldre: ni behövs inte på arbetsmarknaden. De senaste sysselsättningsciffrorna visar dessutom en nedgång i sysselsättningsgrad bland äldre under senare delen av 2015 och början av 2016. Den höjda löneskatten för äldre har sannolikt bidragit till denna nedgång.

Villkoren för att ta vara på äldre människor i arbetslivet bör förbättras, dels genom attitydförändringar, dels genom incitament att behålla och rekrytera äldre arbetstagare. Regeringen bör se över ett återställande av den särskilda löneskatten för äldre, då den riskerar att påverka sysselsättningen för äldre negativt.

Lars-Arne Staxäng (M)

Lotta Finstorp (M)

Ann-Britt Åsebol (M)